

به نام خدا

خلاصه گزارش اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز»

الف) اهداف لایحه

۱. مقابله با ورود بیش از پیش اسلحه و مهمات غیرمجاز،
۲. تحکیم امنیت مرزها و مبادی ورودی اسلحه و مهمات غیرمجاز،
۳. مقابله با ورود، ساخت، حمل و نگهداری آن دسته از مصادیق اسلحه و مهمات که تحت شمول مقررات موجود واقع نمی‌شوند،
۴. تشدید مجازات مرتکبین جرائم واقع در حوزه اسلحه و مهمات.

ب) ارزیابی اهداف لایحه

با عنایت به اهمیت و ضرورت تأمین نظم و امنیت عمومی کشور و با توجه به مخاطرات ناشی از قاچاق و حمل و نقل غیرمجاز سلاح و مهمات تصویب مقررات قانونی روزآمد و مؤثر در حوزه جرائم مرتبط با اسلحه و مهمات ضروری و اهداف مورد نظر در لایحه قابل دفاع ارزیابی می‌شود.

ج) ارزیابی تفصیلی مقررات لایحه

۱. مواد فصل اول لایحه به دلیل عدم استفاده از آنها در فصول بعدی و به خصوص با عنایت به ارجاع فهرست انواع اسلحه، مهمات، آیین‌نامه اجرایی، زائد و غیرضروری به نظر می‌رسد.
۲. در ماده (۵) لایحه لازم است «ترانزیت» اسلحه و مهمات هم جرم تلقی شود.
۳. در ماده (۵) آنچه باید موجب تشدید مجازات باشد مقاومت مسلحانه است نه مسلح بودن مرتکبان قاچاق.
۴. در مواد (۵)، (۶)، (۷) و (۸) تعیین مجازات به صورت «حبس دائم یا اعدام» خلاف اصول است. با توجه سنگینی این نوع مجازات‌ها لازم است قانون‌گذار خود دقیقاً موارد اعمال آنها را تعیین نماید.
۵. در مواد (۶) تا (۸) لازم است اصطلاحات «سلاح سبک، سنگین و نیمه سنگین» تعریف شوند.
۶. در ماده (۲۰) استفاده از اصطلاح «براندازی نظام» از برهم زدن امنیت کشور صحیح‌تر است.
۷. در مواد (۲۱) و (۲۲) مجازات شروع به جرم و معاونت در جرم که حداقل مجازات مقرر برای اصل عمل تعیین شده است، در مواردی که مجازات اصل عمل فاقد حداقل باشد با اشکال اجرایی روبه‌رو خواهد شد.

۸. در ماده (۲۳) تعیین حداقل مجازات برای معاون همیشه معقول و منصفانه نیست. لازم است دادگاه میان حداقل تا سقف یا دو ثلث حداکثر مجازات مخیر شود.

۹. در مواد (۲۸) و (۲۹) اصول سیاست جنایی، مقتضی تشویق مؤثرتر و معافیت شایسته مجرمانی است که با دولت همکاری می‌نمایند.

۱۰. در مواد (۲۶) و (۲۷) لایحه مقرر شده که بخش قابل توجهی از قیمت کارشناسی سلاح‌ها، مهمات مکشوفه و درآمدهای ناشی از اجرای قانون در اختیار «شورای امنیت کشور» قرار گیرد. تعیین بودجه برای دستگاه‌های خاص در ضمن قوانین و مقرراتی غیر از قانون بودجه خلاف اصول است. به حکم اصل ۵۳ قانون اساسی همه درآمدهای دولت باید به خزانه کل واریز گردد تخصیص بودجه در حد اعتبارات مصوب در ضمن قانون بودجه صورت می‌گیرد. مضافاً اینکه «شورای امنیت کشور» فاقد طبقه‌بندی بودجه‌ای است و مشمول مواد (۲) تا (۵) قانون محاسبات عمومی کشور هم نیست به‌طور کلی با وجود حکم ماده (۳۰) لایحه حکم مواد (۲۶) و (۲۷) زائد است.

د) جمع‌بندی

چارچوب کلی لایحه قابل توجه و دفاع است و با این حال رفع اشکالات زیر لازم به‌نظر می‌رسد:

۱. ویرایش ادبی و حقوقی متن لایحه،
۲. تصریح به مجرمانه بودن ترانزیت و توزیع اسلحه و مهمات،
۳. حذف مقررات مربوط به درآمدهای ناشی از اجرای لایحه و تخصیص بخشی از آن به شورای امنیت کشور،
۴. تلطیف مجازات‌ها و حتی‌الامکان حذف مجازات اعدام،
۵. توسعه معافیت مجرمانی که با مأمورین دولتی همکاری می‌نمایند،
۶. شفاف‌سازی مسائل ارجاعی به آیین‌نامه اجرایی،
۷. بازنگری در میزان مجازات شروع و معاونت در جرم.